

We maken een film

Algemene omschrijving

In deze werkvorm verdiepen de leerlingen zich door middel van het maken van een film in een of meer religies. De film is dus een *middel* om het doel – anderen kunnen informeren over religie – te kunnen bereiken.

Om een onderhoudende film te maken moet je het onderwerp van je film goed kennen en moet je weten wat je over dat onderwerp wilt vertellen. Het boek *God Adonai Allah* kan een goede eerste rol vervullen bij het leren kennen van het onderwerp, maar er zal nog verder onderzoek gedaan moeten worden (internet, bibliotheken, praten met instanties en organisaties enzovoort).

Let op

Een film maken is een heel project, waarmee de klas lang bezig is. Neem de tijd voor deze werkvorm, en zoek samenwerking met collega's van andere vakken.

Doelgroep

Deze werkvorm is bedoeld voor leerlingen uit de tweede en de derde graad secundair onderwijs.

Doelen

Deze werkvorm heeft de volgende leerdoelen:

- De leerlingen nemen kennis van verschillende aspecten van het religieuze leven van joden, christenen en/of moslims.

- De leerlingen kunnen een onderhoudend ‘verhaal’ daarover vertellen en in filmbeelden vertalen.
- De leerlingen krijgen meer begrip voor gelovige joden, christenen en moslims.

Benodigheden

- voldoende exemplaren van het boek *God Adonai Allah*;
- camera's (wel zo gemakkelijk: die ook geluid kunnen opnemen);
- software voor videobewerking op de computer, met een groot (werk)geheugen.

Vooraf

Voordat je met de klas aan de slag gaat, zijn er enkele vragen waarover je zelf of samen met de klas moet na denken. Dat zijn vooral de volgende:

- Werken we met de hele klas aan één film? Gaan we in groepjes werken aan één gezamenlijke film? Welk groepje doet dan wat? Of werken we in groepjes aan verschillende films?
- Wanneer maken we de film? Hoeveel tijd is ervoor beschikbaar? Probeer eerst helder te krijgen wat er zoal gedaan moet worden om een film te maken, hoeveel tijd dat vergt en of het dus wel te realiseren is binnen de tijd die je hebt.

- Welk ‘verhaal’ of welke ‘verhalen’ gaan we vertellen? Laat de klas (vóór en/of na bestudering van het boek) zelf de thema’s of verhalen bedenken. Dat heeft de voorkeur. Eventueel kun je zelf nog de volgende suggesties doen:
  - *Een dag tijdens de ramadan*. Door op een of andere manier in beeld te brengen hoe een leeftijdsgenoot een vastendag en de avond na een vastendag doorbrengt, kun je veel vertellen over de ramadan (en het Suikerfeest), over het dagelijks leven in een islamitisch gezin in België, over de islam als geloof en levensstijl, over overeenkomsten en verschillen met andere religies, over de praktische moeilijkheden van een moslim in een niet-islamitisch land enzovoort.
  - *We vieren het begin van de sabbat*. Film op vrijdagavond het begin van de sabbat bij een joodse familie thuis. Stel gedurende de avond vragen over wat er allemaal gebeurt en het waarom ervan. Leeftijdsgenoten van het joodse gezin geven uitleg. Waarschijnlijk is het verstandig dit niet tijdens de sabbat zelf te filmen, maar op een doordeweekse dag, alsof het sabbat is.
  - *Een trouwtje*. Film de trouwplechtigheid van een joods, een christelijk (katholiek of protestants) of islamitisch stel. Of film ze alle drie/vier en geef dan in de ene film duidelijk verschillen en overeenkomsten weer. Zorg ervoor dat de dingen die te zien zijn, ook worden uitgelegd. Probeer met je film ook helder te maken waarom ‘gelovigen’ niet alleen ‘voor de wet’ trouwen, maar daar ook een rabbijn, priester of dominee of een imam bijhalen. Dit zou je kunnen bereiken door vóór de trouwplechtigheid interviews af te nemen en dan in te gaan op dit soort vragen. In de film kun je uit de interviews met *voice-overs* op bepaalde momenten gedeelten laten horen.
  - *Een goddelijke baan*. Maak een gefilmd interview met een rabbijn, priester/dominee of imam, of met alle drie/vier. Vraag hun waarom ze voor deze ‘baan’ gekozen hebben, welke vooropleiding ze hebben moeten volgen en wat hun werk zoal inhoudt, en laat ook iets zien van alles wat ze vertellen en doen. Vraag ook naar de gevolgen van deze ‘bijzondere’ baan voor hun gezin (als ze dat hebben). Vraag wat ze het mooiste vinden van hun werk, wat het moeilijkste, en tot wanneer ze het willen blijven doen.
- Waar kunnen we gaan filmen? Zoek ruim van tevoren bijvoorbeeld een islamitische leeftijdsgenoot die tijdens de ramadan met zijn familie (’s avonds) door jullie gefilmd wil worden en over vanalles van zijn/hun geloof wil vertellen. Of een joods gezin waar je sabbatavond mee kunt maken en filmen enzovoort. Maak goed duidelijk wat je precies wilt en hoe je het gaat doen. Je kunt dit laatste dus pas met deze mensen doorspreken wanneer je het draaiboek al voor een flink stuk klaar hebt.
- Vraag je af voor wie je de film(s) maakt (wat de doelgroep is), wat de doelstelling van het maken van de film(s) is (en wat voor soort film/verhaal het dus moet zijn), hoe lang moet de film gaan worden, en wie kan wat gaan doen (regie, research, promotie, geluid, montage enzovoort).
- Ten slotte: hoe beoordelen en toetsen we de inzet van de leerlingen? Iedere leerling kan zijn eigen werkzaamheden en tijdsbesteding in een ‘logboek’ bijhouden. Je zou een klein groepje ook een gezamenlijk logboek kunnen laten maken, waarin van ieder individueel, maar ook samen, wordt bijgehouden hoeveel werk en tijd ieder eraan besteedt.

Vorbereiding

Zorg ervoor dat de leerlingen het boek *God Adonai Allah* of bepaalde gedeelten daaruit gelezen hebben. Om een keuze te kunnen maken voor een onderwerp voor een film en om daarover dan ook iets zinnigs te kunnen ‘vertellen’, moet je enigszins thuis zijn in die godsdiensten.

Verder is het raadzaam met collega’s van verschillende andere vakken te overleggen en te zien waar en hoe er in dit project vakoverstijgend gewerkt kan worden. Het project biedt hiervoor mogelijkheden te over.

Activiteiten

1 Informeer de klas over je plannen: de klas gaat in z’n geheel of in subgroepjes een of meer films maken, over dit thema of deze thema’s uit het boek, voor deze doelgroep, met deze doelstellingen.

Of bespreek met de klas het idee om een of meer films te gaan maken over een of meer thema’s uit het boek. Bespreek met de klas de bovengenoemde vragen vooraf.

2 Maak groepjes en verdeel de verhalen of de verschillende soorten activiteiten (praktische voorbereiding en hulp, research, regie, beeld, geluid, publiciteit en zovoort) over de groepjes.

3 Laat de groepjes hun verhaal uitwerken in een *storyboard* (het verhaal in een strip van een aantal plaatjes) en een draaiboek (een gedetailleerde versie van het verhaal). Zoek met Google naar ‘draaiboek film’. Laat de groepjes hun *storyboard* en draaiboek pre-

senteren en geef de anderen gelegenheid om er opbouwend commentaar op te leveren.

4 Laat de groepjes ten behoeve van het draaiboek de dialogen uitschrijven of interviewvragen maken en zorg ervoor dat ze de antwoorden op die vragen ook al hebben (uit het boek of van de mensen die in beeld komen).

5 Maak met alle betrokkenen goede afspraken over de dagen waarop de opnamen gemaakt worden, niet alleen met je medeleerlingen en de docent(en), maar zeker ook met de mensen bij wie je gaat filmen of die je gaat filmen. Waar wordt wat gefilmd? Wanneer en hoe laat? Zorg ervoor dat je een schatting kunt maken hoelang het opnemen alles bij elkaar gaat duren. Je moet de draaidagen pas definitief afspreken, wanneer je zeker weet hoeveel tijd je nog voor de voorbereidingen nodig hebt. Alles, maar dan ook echt alles voor de opnamen moet vóór de draaidagen helemaal klaar zijn. Realiseer je dus goed wat je allemaal nodig hebt. Je kunt het niet maken net van tevoren aan te komen met: ‘Het kan nog niet, want ...’

6 Draaidagen. Maak vóór de draaidagen voor alle leden van *cast* en *crew* een compleet overzicht van wat zij waar, wanneer en hoe moeten doen. Loop voordat je echt gaat ‘draaien’, nog een keer na of alles wat er nodig is in en voor de scènes die opgenomen gaan worden, er werkelijk is en of iedereen voor en achter de camera(s) weet wat er van hem/haar verwacht wordt. Anders kom je aan filmen nauwelijks toe of moet je telkens afbreken en opnieuw beginnen.

7 Montage en geluid (*voice-overs*) zijn niet alleen technische zaken, al komt er best wel wat techniek bij kijken (zie *Verdere informatie/literatuur*). De montage

en de gesproken teksten zijn veelal bepalend. Ze ‘maken’ de boodschap van de film. Daarom mogen deze activiteiten geen zaak zijn van één persoon. De hele groep moet hierin zeggenschap hebben, al zal het uitvoeren ten slotte toch wel aan één of twee personen overgelaten moeten worden. Houd je aan de afspraken en het draaiboek.

8 Publiciteit. Besteed ruime aandacht aan de publiciteit. Het is best bijzonder dat jullie een film gemaakt hebben over een dergelijk onderwerp. Daar mag je aandacht voor vragen (folders, een website, persberichten, posters, lokale radio en televisie enzovoort).

Je kunt de film – na de presentatie – ook op internet zetten (bijvoorbeeld op <http://gaa.bijbel.net>).

9 Presentatie. Nodig leerlingen, docenten, ouders en anderen uit, vertel kort hoe je ertoe gekomen bent over dit onderwerp deze film te maken. Laat de film zien. Geef daarna nog gelegenheid om vragen te stellen en opmerkingen te maken.

Afronding of leermoment

De presentatie van het draaiboek aan de klas is een uitstekend moment voor evaluatie en/of toetsing. Op dat moment moeten de leerlingen precies kunnen vertellen wat ze in beeld willen krijgen, en waarom ze het juist zo willen doen.

De andere leerlingen kunnen hier ook laten zien wat ze weten, en of ze constructief kunnen meedenken.

Nota bene

– Het spreekt voor zichzelf dat je je als docent deskundig genoeg moet voelen voor het begeleiden van deze

werkvorm. Heb je voldoende kennis in huis en ben je vaardig met de videocamera, met montage en geluid, of heb je daar mensen voor? Hoe vaardig zijn je leerlingen? Heb je de benodigde apparatuur? Is het allemaal haalbaar?

We beseffen dat deze werkvorm veel vraagt van de begeleidende docent(en). Daar moet je toe bereid en in staat zijn, als je – net als wij – denkt dat het tot goede leerresultaten zal leiden.

– Het is misschien wat flauw, maar het is ook mogelijk een film te maken zonder daadwerkelijk een film te maken. Dat laatste vraagt namelijk nogal veel tijd en moeite. Wat wel goed mogelijk is, is een compleet draaiboek maken, inclusief alle dialogen, interviewvragen en -antwoorden enzovoort. Het schieten van de film zelf zou vervangen kunnen worden door een presentatie van het complete draaiboek.

– Als je een film maakt over (iets wat) mensen (doen), moet van tevoren toestemming gevraagd worden, en moet de zaak goed met hen worden doorgesproken. Bespreek nadrukkelijk hoe je de opnamen wel en niet gaat gebruiken. Maak dus nooit stiekem opnamen. Tijdens het maken van de opnamen moet je er rekening mee houden dat je bij mensen te gast bent. Wees niet al te nadrukkelijk of storend aanwezig. De mensen van wie je opnamen maakt, zijn met iets godsdienstigs bezig en moeten zich op hun gemak blijven voelen. Vraag mensen niet iets te spelen of over te doen.

– Omdat het je beslist kan overkomen dat je van bepaalde, zeer belangrijke momenten net niet vlug genoeg opnamen kunt maken die je nodig hebt, is het verstandig altijd met twee of zelfs drie camera’s tegelijk opnamen te maken. Denk goed na over de

vraag waar je gaat staan met je camera's. Zorg ervoor dat je niet ook elkaar in beeld hebt.

Verdere informatie over het maken van een videofilm

- Zoek via *Google* op internet naar 'een videofilm maken' of 'draaiboek voor een videofilm' of in *Wikipedia* naar 'filmtechniek'.
- Kijk op de website www.filmmaken.nl of www.webvideo.kennisnet.nl.

Literatuur

- Jan Kip en Harrie Heijkoop, *Video's bewerken op de pc*, Academic Service, ISBN 978 90 121 1523 0;
- Wilfred de Feiter, *Digitale videobewerking*, Van Duren Media, ISBN 978 90 5940 134 1;
- Erwin Olij, *Leer jezelf snel Magix Video deluxe 2007*, Van Duren Media, ISBN 978 90 5940 248 5;
- Ulco Schuurmans, *Professionele videofilms maken voor insiders*, Academic Service, ISBN 978 90 1211 522 3;
- Bert Venema, *Pinnacle Studio 11 Plus*, Van Duren Media, ISBN 978 90 5940 288 1.